

KORKUT ATA TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi

The Journal of International Turkish Language & Literature Research

Sayı/ Issue 13 (Aralık/ December 2023), s. 442-451.

Geliş Tarihi-Received: 18.11.2023

Kabul Tarihi-Accepted: 12.12.2023

Araştırma Makalesi-Research Article

ISSN: 2687-5675

DOI: 10.51531/korkutataturkiyat.1392824

Necip Fazıl Kısakürek'in Senaryo-Romanlarında 'Günah' Olgusu

The Phenomenon of 'Sin' in Necip Fazıl Kısakürek's Script-Novels

Batuhan ŞUORUÇ*

Öz

Sinema kimi zaman yazarların kendi ideolojilerine de hizmet eden bir sanat olarak karşımıza çıkmaktadır. Yazarlar inandıkları dünya görüşünü, estetik duygularını, sanatsal yorumlarını birçok türde sergilemişlerdir. Bu durum bazı yazarlarda çok daha fazla ön plana çıkmıştır. Türkiye'de edebiyat ve fikir dünyasında adından en sık söz ettiren isimlerden Necip Fazıl Kısakürek de bu yazarların önde gelenlerinden biridir. Kısakürek, Türk sinemasının toplumun hemen her kesimine hitap ettiği yıllarda senaryo-romanlar kaleme almış bu sayede inandığı değerleri toplumun karşısına çıkarma cesareti göstermiştir.

Edebiyatın birçok türünde eser veren Kısakürek'in sinema sanatına ilişkin de ciddi anlamda bir üretim faaliyeti içine girmiş olduğunu rahatlıkla ifade edebiliriz. Sayıları onu bulan senaryo-romanlarının bir kısmı filme de uyarlanan yazar yer yer karakterlerin ağzından inandığı dünya görüşünü dile getirmekten de geri durmamıştır. Her ne kadar kurgu itibarıyla diğer eserlerinde ilk bakışta göze çarptığı gibi nitelikli yapıtlar olduğunu ileri süremese de yazar senaryo-romanlarında da edebî ve estetik bir duruş sergilemeyi kısmen de olsa başarmıştır.

Kısakürek'in sinemaya yönelik teorik düşünceleriyle pratikte ortaya koyduğu eserler birbirleriyle yer yer ciddi tenakuzlar barındırmaktadır. Yazar, düşünce eserlerinde sıkı bir biçimde eleştiriye tabi tuttuğu birçok unsuru kendi üretimlerinde bizzat uygulamış bu yönüyle bir tutarsızlığın ortaya çıkmasına engel olamamıştır.

Kısakürek'in birçok edebî eserinde olduğu gibi senaryo-romanlarında da otobiyografik bir takım izler rahatlıkla görülmektedir. Şahsi hayatında zaman zaman pişmanlığını dile getirdiği ve günah olarak kabul ettiği birtakım davranışlarını senaryo-romanlarında karakterlerine de uygular. Yazarın on eserinin neredeyse tamamında; zina, kumar ve içki/esrar, uyuşturucu günahlarının birinin veya birkaçının birden ele alındığı kimi zaman merkeze alındığı ve olayların yönlendiricisi olarak konumlandırıldığı görülür. Bu günahlardan dolayı pişmanlık hisseden karakterlerin sayısının oldukça az olması ise yazarın senaryo-romanlarındaki mesaj verme kaygısını gölgede bırakan bir kusur olarak nitelendirilebilir.

Çalışmamızda yöntem olarak, genel literatür tarama yönteminden yararlandık.

Anahtar kelimeler: Necip Fazıl Kısakürek, senaryo-roman, günah.

* Doktora Öğrencisi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, e-posta: batuhanleyla36@gmail.com, ORCID: 0000-0002-9823-2453.

Abstract

Cinema sometimes appears as an art that also serves the writers' own ideologies. Writers have exhibited their worldview, aesthetic feelings and artistic interpretations in many genres. This situation has come to the fore more in some writers. Necip Fazıl Kısakürek, one of the most frequently mentioned names in the world of literature and ideas in Turkey, is one of the leading writers. Kısakürek wrote screenplays and novels during the years when Turkish cinema appealed to almost every segment of the society, thus showing the courage to expose the values he believed in to the society.

We can easily state that Kısakürek, who has produced works in many genres of literature, has also engaged in serious production activities regarding the art of cinema. The author, whose numerous screenplays and novels have been adapted into films, has not refrained from expressing his belief in the world through the voices of his characters. Although we cannot claim that his other works are as qualified as they appear at first glance in terms of fiction, the author has partially succeeded in exhibiting a literary and aesthetic stance in his screenplays-novels.

Kısakürek's theoretical thoughts on cinema and his practical works sometimes contain serious contradictions with each other. The author has personally applied many elements in his own productions, which he has subjected to strict criticism in his works of thought, and in this respect he has not been able to prevent the emergence of an inconsistency.

As in many of Kısakürek's literary works, some autobiographical traces can easily be seen in his screenplay-novels. In his screenplays and novels, he imposes certain behaviors that he sometimes regrets and considers as sins in his personal life, on his characters. In almost all of the author's ten works; It is seen that one or more of the sins of adultery, gambling and alcohol/marijuana are committed together, and sometimes they are placed at the center and positioned as the guide of events. The fact that the number of characters who feel remorse for these sins is quite low can be described as a flaw that overshadows the author's concern for giving a message in his screenplays and novels.

As a method in our study, we used the general literature review method.

Keywords: Necip Fazıl Kısakürek, screenplay-novel, sin.

Giriş

Necip Fazıl Kısakürek edebiyatın birçok türünde eser veren Türk edebiyatının önde gelen isimlerinden biridir. Yazar bütün bu üretimlerinin yanı sıra farklı bir disiplinde daha sinema alanında da birçok eser kaleme almıştır. Kısakürek'in bütün eserlerinde görülen mesaj kaygısına, İslamî dünya görüşüne, edebî anlayış ve estetik duyarlılığına bütün eserlerinde tanıklık edildiği gibi bu durumu onun senaryo-romanlarında da görmemiz mümkündür. Kısakürek ele aldığı birçok piyesinin sansüre maruz kalması, İstanbul Şehir Tiyatroları'nda ve Devlet Tiyatroları'nda sahneye konulamaması sebebiyle senaryolar yazmaya eğilir (Budun, 2018, s. 2319). Fikirlerini aktarmada sanatını bir araç olarak kullanan yazar, sinemayı da araçsallaştırarak insanlara görüşlerini aktarmayı ümit eder (Mete, 1994, s. 96). Necip Tosun, Kısakürek'in senaryolarıyla ne yapmaya çalıştığına ilişkin şu saptamalarda bulunur:

“O senaryolarında Türk halkının geleneklerine, kültürel birikimine ağırlık veren bir anlayışın örneklerini vermiştir. Doğu ile Batı arasına sıkışmış, ne Batılı olabilmiş, ne Doğulu kalabilmiş, âdeta iki arada bir derede kimlik bunalımı içerisindeki ülke insanına yeni yollar önermiştir. Halkın kültürel birikimi ve öz değerlerine sahip çıkarken, yıllardır yok sayılan, atlanılan manevî değerleri, moral unsurları gündeme getirmiştir. O Türk toplumunun bünyesine uymayan ithal beğeni ve ilkelerin, özden kopuşun, insanları, toplumu kişiliksizleştirip kimliksizleştireceğini savunurken, çıkış yolu olarak yerli, İslamî düşünceyi göstermiştir. Bu anlamda NFK sinemada kendine bir misyon biçmiş, sinema için senaryo üreten değil, davası için senaryo üreten bir sanatçıdır (Tosun, 2005, s. 417).”

Yazar senaryo fikri üzerine derinlemesine birtakım düşünceler ileri sürmemesine rağmen birçok yönetmenin dikkatini üzerine çekmeyi başarmış (Buçukcu, 2015, s. 252) sayısını bulan senaryo-romanlarının bir kısmı sinemaya uyarlanmıştır (Fikriyat, 2019). Necip Fazıl Kısakürek'in sinemaya bakışında yer yer dinî duyarlılığının öne çıktığını görmemiz mümkündür (Çetin, 2017, s. 183). Kısakürek, İslam'ı yaymak için faydalanılması gereken teknolojik gelişmeler arasında sinemayı da sayar:

"Bazı keşifler ve aletler karşısında direne direne onların hükmü altına girmektense onları İslâmın hükmüne tâbi kılıp seve seve tatbik etmekten daha mükemmel bir usûl düşünülebilir mi? Bu aletlere nefretle katlanmakta zebunluk, anlayarak kucak açmakta sultanlık vardır ve İslâm sultan dindir. Hakikat sultanı Allah'ın, <<Allah indinde din, İslâmdır>>, dediği din... Onun içindir ki, bir yerde keşif görüp muhasebe ve murakabesini yerine getirdikten sonra, sıhhat muayenesinden geçirilmiş neferler gibi hizmete çağırılmasında mani bulunmadığı şöyle dursun, emir vardır.

Bu aletlerin başında radyo, televizyon, sinema... Bunları İslâm tefekkür ve tahassüsünün emri altına almak, zamanı verimlendiren, mesafeyi kısaltan ve insanları demetleştiren bu aletleri, Allah aşkı yolunda kullanmak vazifedir (Kısakürek, 2017c, s. 315)."

Ütopya devletini anlattığı *İdeolocya Örgüsü'*nde de sinemaya dair bütüncül olarak düşüncelerine temas edebileceğimiz tespitleri yazarın bu duyarlılığının en belirgin ifadeleri olarak karşımıza çıkar. Yazarın gözünde sinema, mutlaka devletin denetimine tabi tutulmalıdır. Devletin bunu yapma sebebi içinse şu gerekçeleri sıralar;

"Batı dünyasının, hain bir ticaret gâyesiyle bütün tefessüh mikroplarını, en kesif mikyasta, çerçeve çerçeve bir film kordelâsının içine yerleştirmiş olarak cihana yayan ve tek çerçevesi atom bombasından daha tehlikeli olan cinayet, hırsızlık, rezalet, fuhuş, macera ve başıboşluk filmleri kat'î olarak yasaktır.

Amerika ve Avrupadan ithal edilen filmler, ancak içtimaî, ruhî, ahlakî, terbiyevî, talimî, bedî bir fayda temsil ve bir hikmet ve ibret telkinine mevzu teşkil ettiği nisbette kabul olunmak talihine maliktir. En küçük menfi tesirin (ki Garp ve dünya sinemacılığının binde dokuz yüz doksan dokuzu böyledir) yayıcısı olan filmlere hiçbir suretle müsaade edilemez (Kısakürek, 2015a, s. 336)."

Kısakürek'in denetime tabi tutulmasını istediği filmlerin muhtevası dinen yasaklanan ve toplumsal olarak da gayrı ahlaki kabul edilen türdendir. Bu filmlerin oynatılmasını kurduğu ütopya devlette (Başyücelik Devleti'nde) kesin bir şekilde yasaklar. Amerika ve Avrupa'dan ithal edilen filmler; topluma ve insana yönelik ahlaka, güzelliğe, hikmete yönlendirdiği oranda kabul edilmeye uygun bulunabilir. Fakat bunun sayısının çok az olduğunun da altını çizer. Bu sebeple hiçbir millet ayrımı yapmadan bütün dünyada izlenmeye müsaade edilecek filmlerin neredeyse yok olduğunu söyleyerek davası için 'en dokunaklı telkin kürsülerinden biri olan sinemayı', ütopya devletinde kötülüklerini dışarıda bırakarak tamamen iyiliklerle yeni baştan kuracak bir sinema anlayışını, kötülükleri 'imha' iyilikleri 'ihya' edecek şekilde kurmayı hayal eder (Kısakürek, 2015a, s. 337).

Necip Fazıl'ın Sinema Teorisiyle Pratiği Arasındaki Çelişki

Kısakürek, bir önceki bölümde ifade ettiğimiz düşünceleri savunmasına karşın senaryo-romanlarında eleştirdiği, ülkeye dahi sokulmasını yasakladığı filmlerde yer alan sahneleri kaleme almaktan da geri durmamıştır. Bu yönüyle yazarın kendisiyle bir çelişkiye düştüğünü söylemek yerinde bir tespit olacaktır. Nihayetinde bu konular

eleştirilmek için bile olsa sahnelendiğinde insanlar şahit olunmaması gereken birçok sahneyi izlemiş, duymaması gereken sözleri duymuş, öğrenmemesi gereken konuları öğrenmiş olacaktır. Kısakürek bu düşüncelerini *Son Tövbe* isimli bir kumar bağımlısının ve eşinin yaşadıklarını merkeze alarak anlattığı senaryo-romanında hayatını bir film senaryosuna dönüştüren ve oynayan böylelikle bir anda şöhrete kavuşan Semra'nın ağzından gazetecilerle yapmış olduğu bir mülakat esnasında şu sözlerle dile getirir:

“KIZ GAZETECİ - (*Semra'ya*) Filmlerde öpüşme, kucaklaşma, soyunma, dans, mini etek gibi şeylerin olmayışı sizin şartınız ve prensibiniz herhalde... Aynı prodüktörün öbür filmleri hep açık saçık...

SEMRA - Evet, tamamiyle benim şartım ve prensibim... Görülüyor ki, bir sinema eserinin tutulması için bunlar ille geçer akçe değil... İş kalitede... Halk kaliteden anlıyor... (Kısakürek, 2015c, s. 65)”

Fakat bu ifadelere yer verilen oyunda dahi yazar, kendi düşünceleriyle çelişkiye düşmekten kurtulamamıştır (Kısakürek, 2015c, s. 65).¹ Üstelik dinî referanslarla reddedilmesi gerektiğini belirttiği ve bir başlık altında toplamak gerekirse günah kavramının altında sayabileceğimiz yukarıda da kendi kaleminden çıkan ifadelerle bu konuları ele alış şekli, okura doğru yolu göstermek gibi bir misyonu taşımak şöyle dursun karakterlerin işlediği günahlardan çoğu zaman hiç de pişman olmadıkları, zayıf bir kurgu ve sonla biten senaryo-romanların rahatlıkla gözlemlenen bir hususiyeti olarak karşımıza çıkmaktadır.

Necip Fazıl Kısakürek'in Günah Olgusuna Bakışı ve Senaryo-Romanlarında Günahın Görünümleri

Necip Fazıl'ın, sinemaya ilişkin itiraz noktalarını topladığımız zaman hemen hepsini tek bir olgu altında bir araya getirmemiz mümkündür. Bu olgu yazarın sinemaya yönelik tenkit ve değerlendirmelerinden kolaylıkla anlaşılacağı üzere günah olgusudur. Günah kavramı ilahî ve beşerî kaynaklı birçok dinde ele alınan bir konudur. *İslam Ansiklopedisi'*nde; “Kutsalın söz konusu olduğu her yerde kutsalla ilgili emir ve yasaklar manzumesinin bulunması da tabiidir. Günah, bu emirlerin yerine getirilmemesi veya yasakların çiğnenmesiyle ortaya çıkan ve dinî, ahlâkî ve vicdanî açıdan sorumluluk gerektiren bir olgudur (Harman, 1996, s. 278).” Birçok eserinin yanı sıra bir İslam ilmihali de yazan Kısakürek de *İman ve İslam Atlası* adlı eserinde günahı; “Allahtan uzaklaşmak, nefsi eze eze tırmanılması gereken kemâl yokuşundan aşağıya doğru kaymak, İlâhî haklara kıymaktır (Kısakürek, 2017c, s. 71).” diye tanımlar. Yazarın senaryo-romanlarında ele aldığı karakterlerin kahir ekseriyeti bu tarifte ifade edildiği gibi Allah'tan uzaklaşan insanlardır. Senaryo-romanların bütününe bakıldığında karakterlerin büyük çoğunluğunun işledikleri günahlardan herhangi bir pişmanlık duymadıklarını söylememiz yerinde bir tespit olacaktır. Buna nazaran az da olsa günahkâr olma duygusunu taşıyan karakterlerin bu duygudan kurtulmaya çalıştıklarına şahit oluruz. Bu noktada Kısakürek, kendi hayatının günahlarına/pişmanlıklarına sıklıkla yer verdiği otobiyografik eserlerinde ele aldığı birtakım günahları karakterlerine işletmekten çekinmez.

Kısakürek'in senaryo-romanlarında karakterlerin başlıca üç günahı sıklıkla işlediklerini görürüz. Bu günahlar; zina, kumar ve alkol/esrar olarak metinlerde karşımıza çıkar. Senaryo-romanlarda bu günahların dışındaki günahlara çok az ve yüzeysel olarak yer verildiği, karakterlerin senaryo-romanlardaki yolculuklarına ilişkin çok fazla etkiye sahip olmadıkları da dikkati çeken bir diğer husustur.

¹ Senaryo romanda filmin başkarakterlerinden Cemil'i ayartmaya çalışan sekreter kızı şu şekilde görürüz; “(... Sekreter kız, mini eteğini kaldırmış, çorabını düzeltmekle meşgul... Cemil'i görünce yine sırttır. Cemil görmemezlikten gelip hızla çıkar...”

a. Zina

Necip Fazıl'ın senaryo-romanlarında sıklıkla ele aldığı günahların en çok karşımıza çıkanı zina etmektir. Yazarın senaryo-romanlarında toplumsal değer yargılarından uzaklaşan, yer yer batılılaşmanın (Frenkleşmenin)de etkisiyle (Kısakürek, 2014a, s. 11)² gayrı ahlaki ilişkiler yaşamaktan çekinmeyen ve bunu normal olarak kabul eden bir karakter skalasıyla karşı karşıya kalırız. En genel tanımıyla evlilik dışı cinsel birliktelik tanımıyla karşımıza çıkan zina, Kısakürek'in senaryo-romanlarında ya doğrudan ya da dolaylı olarak zina günahına karakterleri sürüklemeye çalışan eylemlerle birlikte görülmektedir. Çıplaklık, öpüşme, evlilik dışı cinsel birliktelik hatta tecavüz dahi yazarın bu günahın küçük veya büyük görülen türlerine ilişkin ele aldığı fiiller arasında yer almaktadır. Senaryo-romanlarda bu günahı işleyen karakterlerin çoğunun genelde herhangi bir pişmanlık duymadıklarıysa yazarın mesaj verme kaygısı da göz önüne alındığında büyük bir eksiklik olarak değerlendirilebilir.

Vatan Şairi Namık Kemal senaryo-romanında vatani için bir şeyler yapabilmek adına Paris'e kaçan Namık Kemal'i Parisli bir kokotla süfli bir otel odasında görürüz. İçtiği şarabın da etkisiyle kokot Namık Kemal'le birlikte olmayı istemektedir. Kendisini cinsel birlikteliğe türlü oyunlarla davet eden, fiziksel olarak dokunmaya çalışan kadına karşı Kemal oldukça kayıtsızdır.

"Parisli kokot Namık Kemal'e döner:

- Kadın bacağından anlar mısın sen?.. Bak!..

Parisli kokot eteklerini bir çekişte bacaklarını dizlerinin üstüne kadar açar ve dizlerini hafifçe yükseltir, siyah çoraplar içinde bir çift harikulade kadın bacağı...

Namık Kemal bir lahza kadının bacaklarına ve yüzüne bakar; suratında anlatılmaz bir yalnızlık ifadesi; pencereye doğru yürür; siyah perdenin önünde durur; elleri yine arkasında... Parisli kokot, yataktan yarı doğrulmuş:

- Odana bir zevk kadını alıp ona arkana çevireceğine (Eliyle pencereyi gösterir) şu karşıdaki fabrikaya git de oradaki içi kadınları seyret!.. Belki uzaktan anlattığın kadına benzerler...

Namık Kemal perdeyi ve camı açar; bir cam çerçevesinde (1870)deki haliyle bir fabrika damı ve bacası...

Kadın yataktan fırlar ve haykırır:

- Artık beni sıkmaya başlıyorsun, anladın mı?.. Çareme bak benim; haydi!..

Namık Kemal kadına döner:

- Bitişikteki arkadaşların yanına gitsene!.. Öbür Türkler bana benzemez... Kadından anlarlar... (Kısakürek, 2018, s. 31)"

Diyerek kadına çekmecenin içindeki paraları almasını söyleyince kadın da üç lirayı alıp odayı terk eder.

Kâtibim senaryo-romanında Üsküdar Kadısı Faiz Efendi'nin çapkın oğlu Kâtip'in gayrı ahlaki aşk hikâyeleri ele alınır. Senaryo-romanda bütün bir olay örgüsünde Kâtip'in sık sık işlediği zina günahının merkeze alındığına şahit oluruz. Aşık olduğu Perizad'la bulunduğu arabada kendisini öpmek isteyen Kâtip'e önce engel olan Perizad daha sonra

² *Kâtibim* senaryo-romanında Üsküdar kadısı Faiz Efendi çocuklarının gayrı ahlaki bulduğu tavırlarının müsebbibi olarak frenkliği görür: "Ah şu Frenklik merakı! Ne terbiye bıraktı ne bir şey..."

şehvetine teslim olarak bu durumdan mest olmuş bir vaziyete bürünür (Kısakürek, 2014a, s. 14). Böylece ileride yapacakları büyük günahın ilk adımını da arabada atmış olurlar.

Kâtip'e aşık olan Dilara adlı zengin bir kadın Katip'in yetiştirmesi Perizad'a aşık olduğunu anladığı an bir plan yapmaya başlar. Perizad'a Katip'in yaşadığı mahallede bir ev tutar. Kendisine hizmet eden Sümbül Ağa'yı Kâtip'e gönderip Perizad'ın onu çağırıldığını söyleyerek eve davet eder. Dilara, odanın aydınlatılmasına müsaade etmeyerek Kâtip'le beraber olur (Kısakürek, 2014a, s. 20). Bu olay senaryo-romanda birkaç kez tekrar edilir.

Ufuk Çizgisi senaryo-romanında kalp krizi geçiren babası için doktor Bülent'i çağıran Hacer'e, Bülent baş ağrılarını geçireceğini söyleyerek ve emrivaki yaparak bir iğne vurur. Bu iğneyle bayılan Hacer'i kucağına alıp başka bir odaya taşıyan Bülent Hacer'i divana yatırarak önce izler ve sonra pençe şeklindeki ellerini Hacer'in yakasına doğru uzatır (Kısakürek, 2015c, s. 18). Senaryo-romanın ilerleyen sayfalarında bu daha fazla ayrıntı verilmeyen bölümde Bülent'in Hacer'e o gece tecavüz ettiğini ve Hacer'in hamile kaldığını öğreniriz. Senaryo-romanın ilerleyen bölümlerinde Bülent, Hacer'le evlenir ve işlediği bu günahı pişman olarak ölür.

Canım İstanbul adlı senaryo-romanda, Selma ve arkadaşları "Canım İstanbul" adlı bir gece tertip ederler. Bu gecede Selma'nın ailesi merkeze alınarak 1854 yılından itibaren kadınların giyim tarzı ele alınmaktadır. 1854 yılında Selma'nın anneannesinin anneanesi ferace giyer ve bu devir ferace devri olarak adlandırılır. 1894 yılında çarşaf devri, 1914'te tango çarşaf devri, 1924'te manto devri ve 1964-65 kadını ise bikini devrindedir. Selma her ne kadar istemese de davetlilerin ısrarına daha fazla dayanamayarak sahneye bikiniyle çıkar (Kısakürek, 2017a, s. 50). Yine Selma bir gece kulübünde maske takarak striptiz yapar ve bu esnada Orhan'a yakalanır (Kısakürek, 2017a, s. 58).

Villa Semer adlı senaryo-romanda, Hasan Somer'in servetini elde etmek için el ele vererek türlü desiseler çeviren Nâzım ve Belka yine bu konuyu konuşmak için Hasan Somer'in yazıhanesinde bir araya gelirler. Bu esnada Nâzım, Belka'nın karşısına oturarak bakacaklarını okşamaya başlar (Kısakürek, 2014b, s. 51).

En Kötü Patron adlı senaryo-romanda, Tarkina, Tarkün ve diğer arkadaşları birinci genç kızın kumarda kazandığı parayı harcamak için *Karanlık Bar* adlı bir yere giderler. Barda oturdukları esnada bir kadın elinin elektrik düğmesini kapattığını okuruz. Bu esnada önce birinci genç kız sonra Tarkina Tarkün'le öpüşürler (Kısakürek, 2017b, s. 38-39).

Deprem (Çile) adlı senaryo-romanda, Nihad daha önce cinsel birliktelik kurduğu Reyhan'a çocuğu aldırması gerektiğini söyler (Kısakürek, 2016, s. 50).

b. Kumar

Kumar da Kısakürek'in eserlerinde ele aldığı günahlardan biridir. Kısaca haksız kazanç olarak tanımlayabileceğimiz ve "İslam dininin temel yasaklarından biri (Bardakoğlu, 2022, s. 364)" olan kumar günahı yazarın kendi zaaflarından biri olarak da gördüğü (Kısakürek, 2023, s. 73)³ ve senaryo-romanlarındaki karakterlerinin de müptelası

³ Necip Fazıl Kısakürek, *O ve Ben* adlı otobiyografik eserinde kumarla olan ilişkisini şu sözlerle dile getirir: "Kumar:

İşte felâketim!.. Kendimden kaçmak ve içimdeki sabit fikirleri uyutmak için bende ilâç haline gelen gebertici zehir... Beni çürüten, şahsiyetimi lif lif yolan, dış hayata ve cücelere karşı müdafaalarımı tek tek düşüren bu zehir, şeytanın içime girmek için ruh kalemde açtığı en korkunç gedikti. Paris'ten getirdiğim ve ilk gençlik, gençlik, olgunluk, hattâ ihtiyarlık çağına kadar kendimi su ve

olduğu bir günahdır. Bu yönüyle yazarın merkeze aldığı bu karakterlerinde kendi kişiliğinin izlerini görmemiz de mümkündür. *Parmaksız Salih* isimli piyesinin girişindeki "Parmaksız Salih'e Dair" adlı yazısında Kısakürek'in kumar günahıyla ilgili şu sözleri oldukça manidardır:

"Bu eserde, en canhıraş sebepleri ve neticeleriyle kumarı göstermek istedim. (Vis) ve günahların en müthişi olan ve şimâl kutbundan cenup kutbuna, güneşin doğduğu her noktadan battığı her noktaya kadar bütün yeryüzünü saran, yakıcı, kavurucu, kül edici ihtiras... Dünyada hiçbir kitabın satışı, 52 sahifelik iskambil kâğıdı desteleri kadar olabilir mi? Hele memleketimizde, Tekel idaresinin her sene bunlardan bir milyon tane sattığını, bunlardan her birinin de artık sahifeleri pörsüyüp eskiyinceye kadar en aşağı bin kere okunduğunu düşünürseniz, kavrarınız ki, iskambil kâğıdı isimli şeytanî kitap, yalnız bizde, her yıl bir milyar defa elden geçirilmektedir (Kısakürek, 2015b)."

Son Tövbe adlı senaryo-romanında kumar günahına saplanıp kalmış fakat bu durumdan oldukça muzdarip bir adam olan Cemil'in yaşadıklarına şahit oluruz. Müptela olduğu bu bağımlılık yüzünden çocuğunun ameliyat parasını bile kaybeden Cemil, çalıştığı iş yerinin parasını çalmaya çalışarak "günahı günahla kapatmaya çalış"ır (Çetin, 2019, s. 107). Bu hâlimden memnun olmamasına rağmen nefesine de engel olamamaktadır. Eşi Semra'yla aralarındaki şu diyalogda bu durumunu dile getirir:

"CEMİL - (*Başını kaldırır yaşlı gözlerini Semra'ya diker*) Sen de biliyorsun ki benim mayam temiz... Ama ne yapayım; sırtıma binmiş bir kere şu kumar ejderhası... Beni dilediği yere sürüklüyor, bana benden olmayan şeyleri yaptırıyor..." (Kısakürek, 2015c, s. 62).

En Kötü Patron adlı senaryo-romanında köyden çıkıp şehre giden Tarkün'ün iş aramak için gittiği bir devlet fabrikasındaki müdürün toto oynadığına tanık oluruz (Kısakürek, 2017b, s. 15). Senaryo-romanın ilerleyen bölümlerinde ise cumhurbaşkanının halk müşaviri olarak çalışan Tarkün'ün çalışma odasına giren cumhurbaşkanının kızı Tarkina ve arkadaşları Tarkün'den kendilerini gezdirmelerini ister. Bu gezi yollarını devlet kumarhanesine kadar götürür ve karakterlerimizden biri burada kumar oynar. Tarkün'ün kumarhane sisteminden hareketle devlet yönetimine ilişkin de birtakım eleştiriler getirdiğini görürüz.

"(Garaj büyüklüğünde bir saha...

Bakara, rulet, barbut, kolon v.s. masaları ve her türlü kumar makineleri... Potin boyacısından mektep çocuğuna, kelli felli insanlardan genç ve ihtiyar kadınlara kadar bütün bir insanlık kumara dalmış... Sesler, homurtular, kumar tâbirleri, korkunç faaliyet...)

TARKÜN - (*Hayretle seyreden kızlara...[]*) Herkes, ev kirası, bir tencere pilâv, bir çift naylon çorap, ödenecek senet, kaldırılacak cenaze parasını buradan bekliyor!

TARKİNA - (*Tarkün'e*) Bütçe açığını kapatmak için bu fikri babama siz vermediniz mi?

TARKÜN - Alay için söyledik, sahi zannettiler!

BİRİNCİ GENÇ KIZ - (*Tarkün'e...*) Hangi numara kazanır?

TARKÜN - Kumarhanenin yani devletin kazandığı numara. Sıfır...

ekmek ihtiyacından fazla kaptırdığım, arada bir büyük davranışlar ve dövünmelerle arka çevirip tekrar ağına tutulduğum bu zehir, (Aşil)in topuğundaki zayıf nokta hayâline taş çıkartacak çapta, üstüne şeytanın eli değer değmez teslim oluverdiğim bir ukde yaşatıyordu ruhumda..."

BİRİNCİ GENÇ KIZ - (*Çantasından elli lira çıkarıp...*) Sıfır numaraya!

(*Diyerek krupyeye atar...*)

KRUPYE - (*Krupye yüksek sesle...*) Tamam! Oyun başlıyor! Para atılamaz!

(*İşleyen çark ve dönen bilya... Bilya durur.*)

KRUPYE - (*Krupye bağırır...*) Sıfır... Parayı devletle, ona güvenen bir elli liracık kazandı! Buyurun hanımefendi, size 1800 lira...

(*Birinci genç kız fişleri avuçlar, öbürleri alkışlar... Krupye bütün paraları önüne çeker...*)]” (Kısakürek, 2017b, s. 31-32).

c. Alkol/Esrar

Alkol ve esrar kullanımı gibi günahlar da Kısakürek’in senaryo romanındaki karakterlerin en sık işlediği günah olarak zikredilebilir. Yazar, fıtrattan sevmediğini dile getirdiği içkinin (Kısakürek, 2023, s. 73) çeşitli türlerini senaryo-romanlarına taşımıştır.

Tanzimat dönemi Türk edebiyatının önde gelen isimlerinden Namık Kemal’in hayatıyla ilgili yazdığı *Vatan Şairi Namık Kemal* isimli senaryo-romanında yazarın ilk gençlik yıllarında sık sık alkol kullanmasına değinir. Senaryo-romanın Namık Kemal’in Paris’te geçirdiği yılların ele alındığı bölümünde genç bir kokotla otel odasındaki diyaloglarının yer aldığı bölümde Namık Kemal kokotun odadan çıkmasının ardından; “dalgın dalgın masanın yanına gelir; kadehini üst üste doldurup iki bardak şarap içer; elinin tersiyle dudaklarını silerek pencerenin önüne gelir...” (Kısakürek, 2018, s. 32)

Deprem (Çile) adlı senaryo-romanında Nihad ve Selma’yı ayırmaya çalışan Füsün ve Reyhan bu planlarını yapmak için bir gece kulübünde buluşurlar:

“(Gece kulübünün büyük salonu... Masada Füsün, Reyhan ve iki flörtçü genç... Sahnede bir Anadolu türküsü aranjmanı... Masada, küçük buz kovaşında şampanya, meyveler ve çerezleri... Füsün elinde kadehi, Reyhana...)”

FÜSÜN - Aptallaşmış gibisin...

REYHAN - Gibisi fazla...

FÜSÜN - Doldur kadehini...

(*Gençlerden biri Reyhan’ın kadehini doldurur... Füsün gençlere...*)

FÜSÜN - Siz de...

(*Aynı genç, arkadaşınıkiyle kendi kadehini de doldurur... Kadehler ellerde...*)

FÜSÜN - Reyhan... Rahat et! Gerekirse cinayet bile işlerim... Anlıyorsun bu iş olamaz... Haydi, geleceğin mutluluğuna!...

(*Kadehleri dikerler... Müzik...*)” (Kısakürek, 2016, s. 27)

Ufuk Çizgisi adlı senaryo-romanında Hacer rahatsızlanan babasına yardım etmesi için köye tatil yapmak için gelen şımarık Bülent’in kaldığı motele gider karşılaştığı manzarayı yazar şu şekilde tasvir eder:

“(Motelin terasında Bülent, yanında sarışın ve âşuifte edâli bir kadın, bir masa başında içki içmekte... Görünmeyen bir yerde pikâpta bir müzik)” (Kısakürek, 2015c, s. 13)

Katibim adlı senaryo-romanda Kâtib’i oldukça meyvus bir şekilde meyhanede görürüz:

(Meyhane köşesinde Kâtip... Her zamanki şıklığı biraz kararmış... Plâstron boyun bağı çözüük, saçları darmadağın... Bir masada tek başına içiyor. Meyhanenin camlarında yağmur... Uzakta bir masada, birkaç sarhoş ıslıkla "Kâtibim" şarkısını heceliyorlar... Kâtip gözlerini bir noktaya dikmiş dalgın... Birden doğrulur, ıslık çalanlara döner...) (Kısakürek, 2014a, s. 38).

Sen Bana Ölümü Yendirdin senaryo-romanında ilk başlarda şımarık ve hoppa bir kız olarak karşımıza çıkan Zehra kulübesini ziyarete gittiği Murat'tan viski ister (Kısakürek, 2014a, s. 68). Her ne kadar bu talebi yerine getirilmese de karakterin alkol kullanan birisi olduğunu onun bu isteğinden anlamaktayız.

Canım İstanbul senaryo-romanında Selma'nın yalısında buluşan arkadaşları esrar içer ve onun tesiri altında değişik birtakım hareketler yapmaya başlarlar (Kısakürek, 2017a, s. 15-16). Yine aynı senaryo-romanda Selma'nın daveti üzerine bir araya gelen arkadaşları içki içerler (Kısakürek, 2017a, s. 93).

Villa Semer senaryo-romanında oyunun hemen bütün kadrosu Bir gece kulübüne gidip "içki, kadeh meze ve yemiş sergisi" eşliğinde dans edip eğlenirler (Kısakürek, 2014b, s. 52). Yine aynı senaryo-romanda Nejat'ın para vererek tuttuğu külhanbeyleri Yonca'yla nişanlanacağı gece eve gelerek bütün olup bitenleri anlatırlar. Külhanbeyi o esnada evin uşağını çağırarak şampanyalardan kendilerine de getirmesini söyler (Kısakürek, 2014b, s. 75).

Sonuç

Necip Fazıl Kısakürek birçok edebî türün yanı sıra sinema sanatına yönelik de sayısı onu bulan eser kaleme almıştır. Eserlerinde sinema hakkında sistematik bir bilgi verdiğine rastlamadığımız Kısakürek'in bu husustaki görüşlerini İslam dinini merkeze alarak belirlediğini sinemaya ilişkin kısa da olsa değerlendirmelerde bulunduğu yazılarından anlamamız mümkün.

Öte yandan yazarın bu değerlendirmelerinde ön gördüğü sinema teorisiyle kalem aldığı senaryo-romanlarının arasında bir tenakuz görürüz. Yazar İslam dininin belirlemiş olduğu kurallara riayet etmeyen, ahlaka muğayir fiillere yer veren filmlerin ütopya devletinde (Başyücelik Devleti) katiyen yasak olduğunu dile getirir. Fakat kendisi sinema hakkındaki düşüncelerini senaryo-romanlarında uygulayamamış, eleştirdiği birçok fiili kendi eserlerinde de defalarca ve yer yer detaylarıyla ele almıştır.

Kısakürek'in otobiyografik izler taşıdığını da rahatlıkla gözlemlediğimiz senaryo-romanlarında üç günahın defalarca işlendiğini görürüz. Bu günahlar; zina, kumar ve içki/esrar olarak karşımıza çıkar. Çoğu senaryo-romanda karakterlerin büyük bir çoğunluğu işledikleri bu günahlarla ilgili herhangi bir pişmanlık taşımaz. Bu yönü yazarın bazı senaryo-romanlarında okura mesaj verme kaygısına yönelik gayretini de olumsuz yönüyle ciddi derecede etkilemektedir.

Kaynakça

- Bardakoğlu, A. (2022). Kumar. *TDV İslâm Ansiklopedisi* (C. 26, s. 364-367). Ankara: TDV Yayınları.
- Buçukcu, Ö. (2015). Bir Ütopya Sineması Yahut Necip Fazıl'ın Beyaz Perdedeki Aksisi. *Necip Fazıl Kitabı "Kalır Dudaklarda Şarkımız Bizim"* (s. 231-254). İstanbul: Zeytinburnu Belediyesi Kültür Yayınları.
- Budan, C. Y. (2018). Sinema Sanatı Karşısında İki Aydın: Necip Fazıl Kısakürek ve Nazım Hikmet. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 8(4), 2312-2327.

- Çetin, C. (2017). Necip Fazıl Kısakürek'in Sinema Hakkındaki Düşünceleri. *Bartın Üniversitesi Çeşm-i Cihan: Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları E- Dergisi*, 4(2), 181-187.
- Çetin, C. (2019). *Necip Fazıl Kısakürek'in Senaryo Romanları Üzerine Bir İnceleme*. Yüksek Lisans Tezi. Bartın: Bartın Üniversitesi.
- Fikriyat (2019). Necip Fazıl'ın Sinemaya Uyarlanan Eserleri. <https://www.fikriyat.com/galeri/edebiyat/necip-fazilin-sinemaya-uyarlanan-eserleri>, [Erişim Tarihi: 29.10.2023].
- Harman, Ö. F. (1996). Günah. *TDV İslâm Ansiklopedisi* (C. 14, s. 278-282). İstanbul: TDV Yayınları.
- Kısakürek, N. F. (2014a). *Kâtibim-Sen Bana Ölümü Yendirdin*. 6. Baskı. İstanbul: Büyük Doğu Yayınları.
- Kısakürek, N. F. (2014b). *Villa Semer*. 6. Baskı. İstanbul: Büyük Doğu Yayınları.
- Kısakürek, N. F. (2015a). *İdeolocya Örgüsü*. 21. Baskı. İstanbul: Büyük Doğu Yayınları.
- Kısakürek, N. F. (2015b). *Parmaksız Salih*. 16. Baskı. İstanbul: Büyük Doğu Yayınları.
- Kısakürek, N. F. (2015c). *Ufuk Çizgisi-Son Tövbe*. 7. Baskı. İstanbul: Büyük Doğu Yayınları.
- Kısakürek, N. F. (2016). *Deprem (Çile)*. 7. Baskı. İstanbul: Büyük Doğu Yayınları.
- Kısakürek, N. F. (2017a). *Canım İstanbul*. 9. Baskı. İstanbul: Büyük Doğu Yayınları.
- Kısakürek, N. F. (2017b). *En Kötü Patron*. 7. Baskı. İstanbul: Büyük Doğu Yayınları.
- Kısakürek, N. F. (2017c). *İman ve İslâm Atlası*. 17. Baskı. İstanbul: Büyük Doğu Yayınları.
- Kısakürek, N. F. (2018). *Vatan Şairi Namık Kemal*. 9. Baskı. İstanbul: Büyük Doğu Yayınları.
- Kısakürek, N. F. (2023). *O ve Ben*. 41. Baskı. İstanbul: Büyük Doğu Yayınları.
- Mete, M. (1994). Necip Fazıl ve Sinema. *Bütün Yönleriyle Necip Fazıl* (s. 93-97). Ankara: Türkiye Yazarlar Birliği Yayınları.
- Tosun, N. (2005). Senaryo Romanlarım. *Hece Dergisi*, 97(1), 417-423.